బళ్లోకి వెళ్లాలి

[కథానిక]

= శ్రీ 'జమదగ్ని' =

ఆ పూట గోపాలంమనసు మనసులో లేదు.

ఉదయాన లేస్తూనే తండ్రి చెప్పిన విషయం అతని గుండెల్లో అలా రాయిపడ వేసింది.

'ఒరే గోపీ ! రేవనుగింజలు తేవాలిరా' అంటున్నది తల్లి.

'ఇవాళ నాదగ్గఱ పైకం లేదు. రేపు చూద్దాం' అంటున్నాడు తండ్రి.

అయితే ఏమిటిగతి? ఇదేప్రశ్న అందరినీ కలవర పరచింది. అప్పుగూడా పుట్టే దిక్కు లే దనుకుంటున్నది తల్లి. ఇవాళకు ఎలా గడిచినా ఇకముందు నుంచైనా ఈ బాధ తప్పుతుందిగదా అని కొడుకుమీద ఆశపెట్టుకుంటున్నాడు తండ్రి. తండ్రి చెప్పినట్లు చెయ్యక తప్పదనిపిస్తోంది గోపాలానికి.

వాకిట్లో బక్కచిక్కిన గుఱ్ఱం ఆకలిబాధ సూచిస్తూ కాబోలు సకిలించింది.

తండ్రి చిరిగిన చొక్కా తొడుక్కొని వెళ్లి పోతున్నాడు.

వీథిమూలనుంచి పంతులవారు బళ్లోకి వచ్చినట్లు ప్రార్థనపద్యం తెలియజేస్తోంది.

తా నక్కడ లేకపోయినా గోపాలం మనసులో పద్యం చదువుకున్నాడు. అప్పుడే పంతులుగారు నిన్నటి పాఠాలు అప్పజెప్పుకుంటున్నారు. అందరూ తప్పు చెప్పుతున్నారు. తా నుంటే సరిగా చెప్పే వాడు. అతనినోరు పాఠం అప్పజెప్పేస్తోంది.

'అక్కఱకు రాని చుట్టము,
మ్రొక్కిన వర మీని వేల్పు, మోహరమున దా
నెక్కిన బాఱని గుఱ్ఱము.
గ్రక్కున విడువంగవలయు గదరా సుమతీ!'

అత నింకా పద్యం పూర్తి చెయ్యనేలేదు. ఈ మూలనుంచి గొల్లుమని ఏడుపు వినవచ్చింది. ఏమిటా అని గోపాలం బయటికి వచ్చాడు. మిద్దెయింటి షాహుకారుభార్య వాళ్ల బుచ్చిరామ వేణుగోపాలకృష్ణయ్యను బళ్లోకి పంపిస్తోంది. అతగాడు 'నేనుపోనే' అని అరుస్తున్నాడు కన్నీళ్లతో బట్టలు తడుపుకుంటూ.

* * * *

స్టేషనుదగ్గఱ బళ్లస్టాండులో బండిదగ్గఱ నిలబడి ఉన్నాడు తండ్రి గోపాలం వెళ్లేటప్పటికి.

అప్పుడే రైలు వచ్చినట్లుంది. జనం గుంపులు గుంపులుగా దిగుతున్నారు. గోపాలం ఇంకా తండ్రిని సమీపించనేలేదు. కాని తండ్రిముఖం చూడలేకపోయాడు గోపాలం. అంతవఱకూ బాడుగ దొరకలేదు కాబోలు, డీలాపడిఉన్నాడు తండ్రి.

ఎవరోగాని ముగ్గురు పెద్దలు ఆరు పెట్టెలు స్వయంగా మోసుకొని వచ్చి 'బండి కట్టావా?' అన్నారు.

'ఆ! బాబా !'

'కొత్తపేట కేం ఇవ్వమంటావ్?'

'తమ చిత్తం బాబయ్యా !'

'మూడణాలు ఇస్తాం'

'ఆరుమైళ్లుంది. గడ్డురోజులు. తమ దయ'

'నీ ఇష్టమైతేనే కట్టు !'

మారుమాటఅనకుండా సామాను సర్ది 'ఎక్కండి బాబయ్యా !' అన్నాడు తండ్రి. గుఱ్ఱాన్ని చూస్తున్న గోపాలంకళ్లల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.

అంతలో తండ్రిని సమీపించి 'బాబా !' అన్నాడు గోపాలం.

'వచ్చావ్ ! గోపీ ! రా ! ఎక్కు! ఈబాడుగ దింపి పోదాం'

'నే నడిచే వస్తాను' అంటున్న గోపాలంమాటలు వినిపించుకోకుండా నేబండిలో ఒకఆసామీ 'ఇంకా ఎంతమందిని ఎక్కిస్తావు ? అసలే చచ్చుగుఱ్ఱం! పోనీ!' అన్నాడు.

లాగలేక లాగలేక గుఱ్ఱం లాగుతోంది.

చూడలేక చూడలేక గోపాలం చూస్తున్నాడు.

'నే నిప్పుడే వీరిని దింపివస్తాను. నువ్వు ఇక్కడే ఉండు' అన్న తండ్రిమాటలు గోపాలానికి వినపడనే లేదు. గోపాలం అల్లా నడుస్తూనేఉన్నాడు.

* * *

అప్పటికి తొమ్మిది గంట లైందేమో ! ఎండ ఎక్కే పొద్దు. ఇంట్లో గింజలు లేక తల్లి గంజికూడా కాచి ఇవ్వలేదు. ప్రాణం శోష వస్తోంది. గోపాలం ఇక నడవలేకపోయాడు. దారిప్రక్కన ఒక చెట్టుఉంటే దానిక్రింద చదికిలబడ్డాడు.

ఎండలోనుండి నీడలోకి కొత్తగా రావడంలో అతనికి కాసేపు ఏమీ కనిపించలేదు. ఆ పసిమనస్సుకు భవిష్యపుటూహాలు ఏమీలేవుకాని అదీ అల్లా అయోమయంగానే ఉన్నది.

కూర్చుని కూర్చుని విసుగెత్తి గోపాలం నడుం వాల్చాడు, కన్ను మూశాడు. వివశమైన శరీరానికి నిద్రవచ్చింది.

గోపాలం పాఠాలన్నీ గడగడా అప్పజెప్పాడు. చురుకుగా లెక్కలు చేశాడు. బళ్లో మాస్టారు గోపాలంతో అన్నారు. 'అబ్బాయి ! నీకు బాగా చదువు వస్తుంది. నువ్వు పెద్దబళ్లోచేరి చదువుకో !' గోపాలానికి పట్టరాని సంతోషం అయింది. నాన్నను అడుగుదామని పరుగెత్తుకు ఇంటికి వెళ్లాడు. వాకిట్లోనుంచే 'నాన్నా!' అని కేక వేశాడు.

గోపాలానికి మెలకువ వచ్చింది ! అతడు కూర్చునే 'నాన్నా !' అంటున్నాడు.

ఎదురుగా బండి ఆగింది. గోపాలంతండ్రి కొడుకును చూచి ఆశ్చర్యపడ్డాడు. అతని తండ్రిప్రేవు జవజవలాడింది. తిండిలేక కన్నకొడుకు కూర్చుని నిద్రపోతూ సంధిమాటలు అంటున్నాడు.

'గోపీ' అన్నాడు తండ్రి.

'నాన్నా!' అన్నాడు గోపాలం.

'ఇక్కడ కూర్చున్నావేం ? ఇందాకా ఎందుకు వచ్చావ్ ? రా పోదాం, అయ్యగారి దగ్గఱకు' అన్నాడు తండ్రి.

గోపాలం లేచి బండి ఎక్కాడు.

బండి పెద్దబజారు దాటింది. అప్పుడు పదిన్నర కావస్తోంది.

'ఎక్కడికి నాన్నా మనం వెళ్లేది?' అన్నాడు గోపాలం.

'ఇక్కడికే !' అంటూ బండి ఆపాడు తండ్రి.

బండిలోనుంచే గోపాలం నాలుగుప్రక్కలా చూచాడు. అదే పెద్దబడి. అతనికి ఆశ్చర్యం వేసింది. బళ్లో పంతులుగారు తనతో నిద్రలో అన్న మాటలు జ్ఞాపకంవచ్చాయి.

'నాన్న ఎంత మంచివాడు !' అనుకున్నాడు గోపాలం.

గంజి తాగని నిస్సత్తువ అతని కప్పుడేమీ తెలియ లేదు.

హెడ్మాష్టరు గదిగుమ్మందగ్గఱ కొడుకుతో నుంచొని ఉన్నాడు తండ్రి.

ఒక్కసారి బడిఅంతా చూచి అప్పుడే హెడ్మాష్టరు వస్తున్నాడు.

ఆయన తలపాగ, కోటు, శేవి చూచి ఎంత గొప్పవాడో అనుకున్నాడు గోపాలం. అతనికి బళ్లో చేర్పించడానికే తండ్రి తన్ను అక్కడకు తీసుకు వచ్చాడన్న ఊహ పాతుకుపోయింది. ముఖం కళకళలాడిపోతోంది.

'వీడేరా మీ అబ్బాయి!' అన్నాడు హెడ్మాష్టరు అతని ముఖంలో తెలివితేటలు గమనిస్తూ.

'చిత్తం బాబయ్యా! తమ దయ'

'సరే! ఇవ్వాళిటినుంచే చేరమను'

అయ్యగారికి దణ్ణం పెట్టమని తండ్రి సైగ చేశాడు. గోపాలం పెట్టాడు.

హెడ్మాష్టరు గదిలోకి వెళ్లిపోయాడు.

'నువ్వు ఇక్కడే ఉండు. వారేం పని చెప్తే అది చెయ్యి. ఒంటిగంటకు బడి విడిచిపెడ్తారు. అప్పుడు వణ్ణానికి రా! జాగ్రత్తగా మసులుకో!' అని తండ్రి హెచ్చరించి వెళ్లిపోయాడు.

గోపాలానికి అంతా అయోమయంగా ఉంది. అక్కడే నిలబడిఉన్నాడు ఏం చెయ్యాలో తెలియక.

గదుల్లో పిల్లలకు మాష్టర్లు పళ్లుకొఱుకుతూ పాఠాలు చెప్తున్నారు.

౨

గోపాలం రోజూ హెడ్మాష్టరుఇంటిదగ్గరే పడుకుంటాడు రాత్రి పదకొండుగంటలకు. ఉదయాన లేచింది మొదలు నీళ్లు తోడడం, గుడ్డలుతకడం, బజారుకి పోయి సరుకులు తేవడం, ఇంటికి పోయిగంజి తాగి మళ్లీ అయ్యగారిఇంటికి అరగంటలో రావడం, ఆపిమ్మట అయ్యగారి సైకిలు వసారాలోనుంచి దింపి పందిరిగుంజ కానించి వారికంటే ముందు బడికి పరుగెత్తుకు రావడం—ఇవన్నీ అతనికి నిత్యకృత్యాలయిపోయాయి. పదుమూడేళ్లు నిండని అతనికి ఈపని చాలా భారమే అయినా ఒకేఒక ఆశతో ఈరెండు నెలలబట్టీ చెయ్యగలుగుతున్నాడు గోపాలం.

ఇంతకష్టాన్నీ అతని కర్తవ్యంలో ఒక్కపని వల్లమాత్రం అతడు మరచిపోగలిగేవాడు. అది గంటలు కొట్టడం.

తొమ్మిదిమ్ముప్పావుకు మొదటిగంట కొట్టేవాడు. ఆగంట మోగుతున్నంతసేపూ అయ్యగారి ఇంటి పనిభారంలో అణగిపోయిన తనలోని ఏశక్తో నిద్రమేలుకుంటున్నట్లు ఉత్సాహం పొందేవాడు గోపాలం. కాసేపు ఉంటే వందలకొద్దీ తన యీడు కుఱ్ఱవాళ్లు, తనకంటే చిన్నవాళ్లూ పెద్దవాళ్లూగూడా చదువుకోవడానికి వస్తారు. తాను మూడోగంట కొట్టందే ఏపంతులూ పాఠం చెప్పడానికి వెళ్లడు. ఇంతమంది కుఱ్ఱవాళ్లను చదువుకోనిస్తున్నది తానే! తనకు గూడా చదువుకునేందుకు అవకాశం ఉంటే.........

అంతలో హెడ్మాష్టరు రానే వచ్చేవాడు. తాళంచెవి ఇచ్చి తలుపులు తీసి ఊడవమనేవాడు. కూజాతో మంచినీళ్లు పట్టుకురమ్మనేవాడు. ఏవేవో కాయితాలు ఇచ్చి అన్నిగదులకూ పోయి మాష్టర్లకు చూపించి రమ్మనేవాడు. ఒకగదిలో లెక్కలు వినపడేవి! మఱొక గదిలో పద్యాలు వినపడేవి! ఇంకొక గదిలో ఎవరో పంతులు కథలు చెప్తూ ఉండేవాడు. గోపాలం ఒక్కొక్కచోట అవి వింటూ అట్లాగే ఉండిపోయేవాడు. రావడం ఆలస్యమయిపోయేది. హెడ్మాష్టరు 'వెధవా! షికార్లుకొడుతున్నావా? ఇంతసేపేమిటి? డొక్క చీరేస్తాను' అనేవాడు. గోపాలం కళ్లనీళ్లు పెట్టుకొనేవాడు.

'ఏడుపుగొట్టు వెధవా! అవతలికి పోయి ఏడు' అనేవాడు హెడ్మాష్టరు.

ఇంటిదగ్గర తల్లీ, తండ్రీ మాత్రం కొంత సంతోషపడేవారు. గోపాలాన్ని మెచ్చుకునేవారు ఇరుగుపొరుగువారితో చెప్పుకుని. చిన్నవాడైనా బుద్ధిగా పనిచేస్తూఉండబట్టి తమకు అన్నానికి ఇబ్బంది తప్పిందని. రోజూ రెండుమాట్లు ఇంటికి అన్నానికి వెళ్లే ఆ అరఘడియకాలంలోనూ అప్పుడప్పుడు ఈ ముక్కలు అతని చెవినిగూడా పడేవి! ఆమాటా నిజమే! ఇప్పుడు తానుగూడా తిండి సుఖం అనుభవిస్తున్నాడు. ఉద్యో

గం చేస్తున్నాడని తల్లి కష్టపడి చేత్తో కుట్టిన మంచి చొక్కాలు రెండు ఏరోజుకారోజు ఉతికి ఇచ్చేది. తమకు ఉన్నా లేకపోయినా వండిన భాగం ముందు తనకే పెట్టేవాళ్లు తల్లీ, తండ్రీని.

గోపాలానికి ఏడవాలో, సంతోషించాలో ఏమీ తెలిసేది కాదు.

*   *   *

ఆరోజు ఆదివారం. బడిలేదు. కాని గోపాలానికి సెలవులేదు. అతని కారోజే పని ఎక్కువ.

మామూలు ప్రకారం అన్ని పనులూ చేసి గోపాలం వసారాలో కూర్చుని ఉన్నాడు. అలసిన శరీరంతో గుంజకానుకొని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు.

అయ్యగారు అప్పుడే భోజనంచేసి త్రేనుస్తూ వసారాలోకి వచ్చారు. పడకకుర్చీ పిలుస్తున్నా విని పించుకోకుండా గోపాలాన్ని కేకలు వేశారు.

గోపాలం ఉలిక్కిపడి లేచి నిలబడ్డాడు.

'ఏం పనిలేక కొట్టుకుంటున్నట్లున్నావే! అమ్మగార్ని అడిగి డబ్బులు తీసుకుపోయి తమలపాకులు పట్టుకురా !' అన్నారు.

గోపాలం తలవంచుకొని వెళ్లిపోయాడు.

అతను తిరిగివచ్చేటప్పటికి అయ్యగారు ఆరేళ్ల చిన్నఅయ్యగారిని పొట్టమీద కూర్చోబెట్టుకొని పద్యాలు చెప్పుతున్నారు.

గోపాలం మరచిపోలేదు చదువుకున్న చదువు. ఆ పద్యాలు చెవిని పడడంతోటే, ఎండలో బజారుకు వెళ్లివచ్చిన కష్టం అంతా మరచిపోయి, మనసులో అనుకుంటూ లోపలికి వెళ్లి అమ్మగారికి ఆకులు ఇచ్చి బయట వసారాలో గుంజకానుకుని నుంచున్నాడు.

అయ్యగారు తాంబూలం వేసుకుంటున్నారు. చిన్నయ్యగారు పద్యాలు అప్పజెప్పుతున్నారు. అమ్మగారు పక్కనే నుంచుని కొడుకు తెలివితేటలకు సంతోషిస్తున్నారు.

చాలా చక్కని సమయం. గోపాలానికి ఆగ బుద్ధివెయ్యలేదు. అడుగుదామన్న ఆతురత హెచ్చిపోయింది.

'బాబూ !' అన్నాడు మెల్లగా.

'వెళ్లి భోంచేసి త్వరగా రా' అన్నారు అయ్యగారు విసుక్కుంటూ.

గోపాలం కదల్లేదు. అట్లాగే చేతులు నలుపుకుంటూ నిలబడ్డాడు.

అయ్యగారు చిన్నయ్యగారితో ఆడుకుంటున్నారు.

గోపాలం మళ్లీ 'బాబూ !' అన్నాడు.

'వెళ్లమన్నాను గదరా !'

'అదిగాదు బాబూ ! ఒక్క మనవి.'

'మీ అయ్య అడిగిందేనా ? తర్వాత చూద్దాంలే.' అయ్యగారు ఉత్సాహంతో ఉండబట్టి ఆమాత్రం మంచిమాటైనా వచ్చింది. మొదట్లో అడిగినప్పుడు 'ఇక్కడ నీకోసం కొట్టుపెట్టామా?' అని చీవాట్లు పెట్టారు తొడిగిన పాతగుడ్డ ఇవ్వడానికి. ఇవాళ ఈ మాత్రం సుముఖంగా ఉన్నారుకదా అని గోపాలానికి ధైర్యం వచ్చింది.

'కాదండీ బాబయ్యా!'

'ఏమిటిరా మరి ?'

'నాకుగూడా చదువుకోవాలని ఉంది బాబయ్యా.'

'నీకు చదువేమిటిరోయి ? ఏమైనా మతిపోయిందా?'

ఓ అంటే నా రాని అమ్మగారి దగ్గఱనుండి తొక్కుపలుకులు పలుకుతున్న చిన్నయ్యగారి తఱువు ముగ్గురూ విరగబడి నవ్వారు.

గోపాలానికి ఏమనాలో తెలియలేదు. ఏం, తానెందుకు చదువుకోగూడదు? తనకంటే చిన్నవాడు చిన్నయ్యగారు చదువుకుంటూంటే, అంతమంది బళ్లోకి వస్తూఉంటే, ఒక్క తానుమాత్రం ఏంపాపం చేసుకున్నాడు ?

చిన్నయ్యగారు పద్యం చెప్పుతున్నారు. 'అక్కలకులాని సుత్తము' అంటూ. గోపాలం తన్నుతాను ఆపుకోలేక పోయాడు.

'అక్కఱకు రానిచుట్టము' పద్యము పూర్తిగా అప్పజెప్పాడు స్వచ్ఛంగా.

పెద్దయ్యగారు నిర్ఘాంతపోయి చూచాడు గోపాలంవంక.

గోపాలం చేతులు నలుపుకొంటూ 'నే నసలు చదువుకుంటున్నవాణ్ణేనండి ! మా అయ్య చదువు మాన్పించి, ఇల్లు నెట్టలేక ఈ పనిలో పెట్టాడు. తమ దయ ఉంటే మీపేరు చెప్పుకుని చదువుకుంటాను.' అన్నాడు గోపాలం.

పెద్దయ్యగారు పడకకుర్చీలోంచి కష్టపడిలేచి 'ఏడిశావు లేవోయ్ ! చదువుట, చదువు ! చెప్పిన పని చెయ్యలేక చతికిలబడుతున్నావు ! చదువొక్కటి తక్కువైంది నీకు. చదువుకునే యోగ్యతే ఉంటే ఈ కర్మ మేమిటి ? పో పో ! భోంచేసిరా ! బళ్లోకి వెళ్లాలి !' అన్నారు మండిపడుతూ.

గోపాలానికి కళ్లనీళ్లు గిఱ్ఱున తిరిగాయి. అలాగే తలవంచుకొని నట్టెండలో ఇంటిదారి పట్టాడు తన కర్మ ఏమిటో తనకే బోధపడక మనసులో బాధ పడుతూ !

'బళ్లోకి వెళ్లాలి ! బళ్లోకి వెళ్లాలి !' అవే మాటలు అతని చెవుల్లో గింగురు మంటున్నాయి దారి పొడుగునా !

* * *
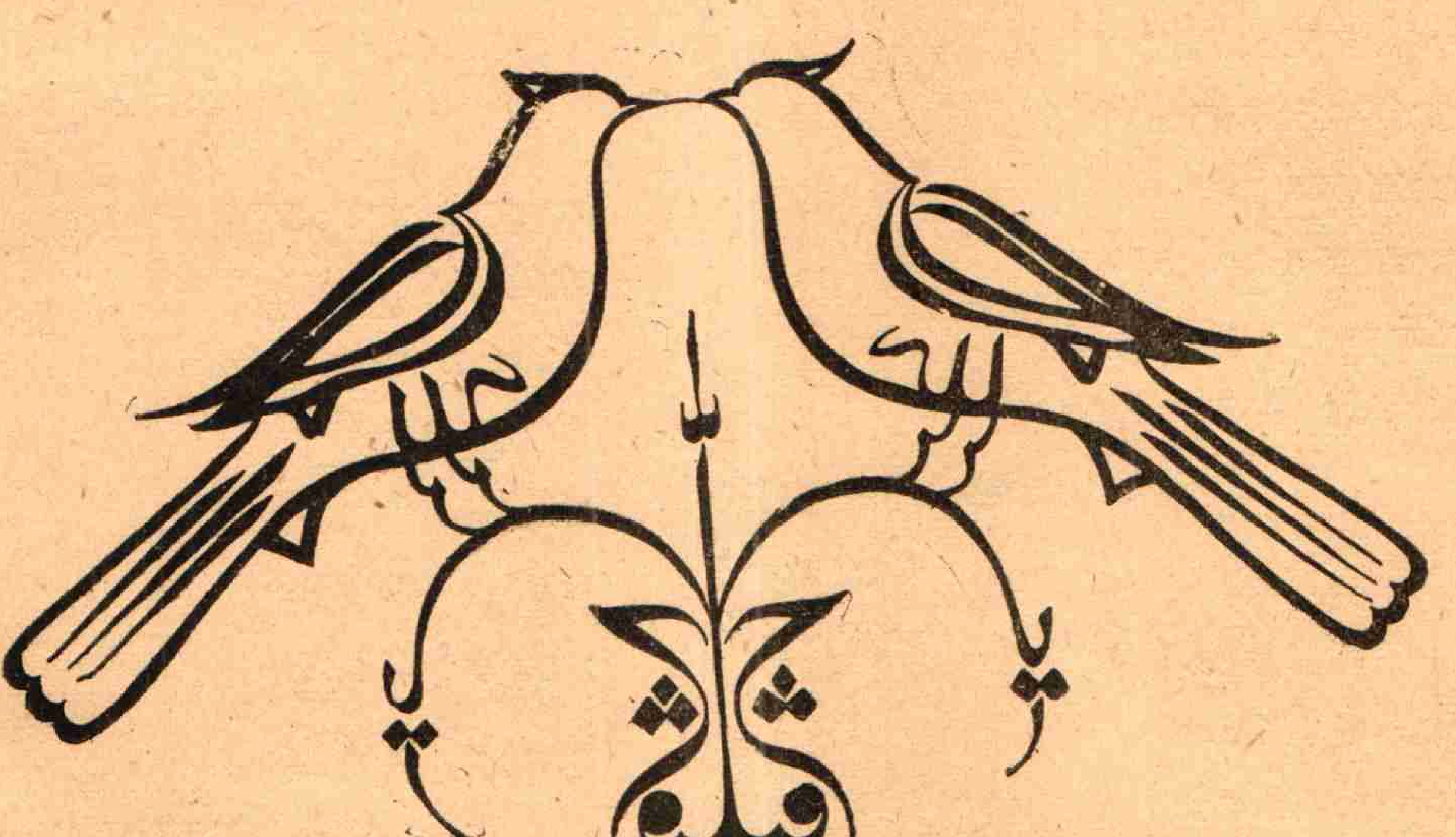
ఇప్పటికీ . పాపం గోపాలం బళ్లోకి వెళ్తూనే ఉన్నాడు. గంటలు కొడ్తూనే ఉన్నాడు.